

Norge øker bruk av livsfarlig sprøytegift

Bruken av det kreftfremmende sprøytemiddelet endosulfan øker i Norge, til tross for at den er omfattet av Nordsjø-avtalen. Amerikanske forskere har nå påvist at stoffet har østrogendannende effekt.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Produsentlandet Tyskland og Nederland har sluttet å bruke stoffet. Det går fram av en ny rapport fra Nordsjø-sekretariatet som foreløpig ikke er offentliggjort. Frankrike har det største forbruket av Nordsjø-landene, mens Norges forbruk er på linje med Danmark og Sverige.

Ifølge Landbrukstilsynet og importøren, har den norske bruken økt med over 20 prosent i løpet av fire år.

Giftig og effektivt

Sprøytemiddelet er meget giftig og effektivt. Det brukes ved

produksjon av jordbærplanter, pryddplanter og frukt.

Kjemiske stoffer som «oppfører» seg som det kvinnelige kjønnshormonet østrogen er svært skadelige for dyr og mennesker. De forårsaker kreft og sterilitet.

Til nå har det vært vanskelig å bevise hvilke stoffer som er synderne, fordi forskningen er på begynnerstadiet og antallet stoffer er enormt.

Men i en artikkel i tidsskriftet «Environmental Health Perspective», slår tre amerikanske forskere fra Tufts-universitetet i Boston fast at flere pesticider, deriblant endosulfan, har østrogeneffekt på menneskelige celler.

1,8 tonn i 1995

I 1995 blir det brukt 1,8 tonn endosulfan i Norge, viser rapporten fra Nordsjø-sekretariatet.

Stoffet brukes under handelsnavnet Thiodan. Endosulfan er det siste av de såkalte organiske klorforbindelsene som er tillatt brukt som sprøytemiddel i Norge. Andre stoffer i denne gruppen er Lindan og DDT. Disse ble brukt her i

landet tidligere, men er nå forbudt.

Endosulfan importeres til Norge av firmaet Collett Kjemi, som eies av Hafslund Nycomed.

– Vi har dokumentasjon på at det ikke finnes hormoneffekter av endosulfan, sier Karl Mindrebø ved Collett Kjemi til N&M Bulletin. Men han innrømmer at stoffet kan fremme mutasjoner.

Godkjent av FN i 1989

Mindrebø viser til at stoffet ble godkjent av FNs helseorganisasjon i 1989. I et brev til Collett Kjemi skriver produsenten Høchst at endosulfan overhodet ikke har østrogeneffekt på noe som helst organ.

Bedriften viser til forsøk hvor rotter og mus er utsatt for maksimalt av hva de kan tåle av stoffet, uten at de har utviklet kreft eller fått nedsatt fruktbarhet.

- Bør finne alternativer

Selv om Collett Kjemi ikke har dokumentasjon som viser at endosulfan virker østrogendan-

nende, ønsker Mindrebø at bedriften finner alternativer.

– Det som bekymrer oss er at stoffet er giftig overfor fisk. Derfor vil vi gjerne finne et alternativ, sier han.

Fortsatt bruk

Selv om norske myndigheter er klar over at stoffet kan være svært miljøskadelig, har endosulfan vært vanskelig å erstatte. Det er ingen planer om å kutte ut stoffet i Norge før 1999, opplyser Landbrukstilsynet.

Både Tyskland og Norge har hatt alvorlige ulykker med endosulfan, med fiskedød som følge.

Danner kreft

Kreft kan oppstå når celler i kroppen deles ukontrollert. Dette forhindres normalt av et bestemt molekyl som «passer på» cellen. Endosulfan har den egenskapen at stoffet fjerner dette molekylet slik at cellen kan dele seg ukontrollert.

Farlig gen-mais kan bli importert til Norge	side 3
Vi sløser stadig mer energi	side 4
- Oljefyring er miljøvennlig, mener Næringsdepartementet	side 5
- Politikerne forstår ikke klimaproblemet	side 7
Fryktet genraps kan selges i Norge	side 11

Natur&miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund
Ansvarlig redaktør: Jon K. Berg

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Journalist Jens P. Toldnæs
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo
Bankgiro: 1720.05.00717
Postgiro: 0803 50 94602
E-post: <red.naturvern-
@oslonett.no>
Telefon: 22 71 55 20
Telefax: 22 71 56 40
Neste utgave: 28. april 1995.

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Gan Grafisk.
Trykket på Cyclus, 100 prosent
resirkulert papir.

Natur & Miljø Bulletin er
medlem av Den norske
fagpresses forening, og
tilsluttet Fagpressens
redaktørplakat..

Kraftgutta tar sats

Nå er de i gang i igjen, kraftgutta. De maler fram skrekkevise om at el-landet Norge kanskje må importere kraft – forurensende kraft. Står nå nye vassdrag for fall - i miljøsa-
kens navn?

Under Energiforsyningens Fellesorganisasjons (Enfo) kraftseminar i Oslo nylig, slapp de utbyggingskåte alle hemningene. Vi vil ha mer av alt, sa de. Miljøargumenter mot gasskraft og mer vannkraft ble avleid som selvmotsigelser. Alternativet til mer «ren» norsk kraft er import av styggedommer som atomkraft og kullkraft. Norsk kraftutbygging er miljøvennlig!

Bakgrunnen for den glødende utbyggingstrangen er stigende el-priser. Vi nordmenn bruker for mye strøm – så mye at all den vannkraften vi produserer ikke lenger er nok. Tilbudet er i ferd med å overstige etterspørselen. Kraftforbruket steg med hele 4,5 prosent i fjor, og overlever regjeringens vekstprognoser, vil forbruket av elektrisitet øke med 1,5 prosent i mange år framover. Nordmenn er noe sånt som europamestre i strømslusing. Lave priser har gjort det lett å fyre for kråkene og lyse for natssvermerne.

Nå når prisene stiger, kan to ting skje: Det blir fart i energisparingen, fordi det blir mer lønnsomt. Eller så øker kraftproduksjonen, fordi det er god økonomi å bygge ut. Skjer det siste, vil prisene falle igjen, og vi kan fortsette med vår slusing.

Nå sier regjeringen at energisparing har førsteprioritet. Enøk foran utbygging, synes slagordet å være. Det høres tilforlætelig ut, men kanskje litt lite troverdig. For den samme regjeringen står nå for en kraftsosialisme i god sosialdemokratisk tradisjon – det pumpes olje og gass i et rasende tempo, og alt tyder på at det blir ja til bygging av gasskraftverk.

Men mesteparten av denne energien er myntet på eksportmarkedet. Her hjemme vil et avgjørende spørsmål være om folk flest er villige til å godta høyere strømpris for å skjerme våre siste vassdrag? Her har både Stoltenberg og miljøbevegelsen en stor pedagogisk oppgave foran seg.

Gjestekommentar

Debatt på villspor

Helge Ole Bergesen
Forsker, Fridtjof Nansen
Institutt

Faren for klimaendring er et langsiktig, nesten altomfattende problem. Utslippene av klimagasser, særlig CO₂, er ikke begrenset til noen bestemt sektor eller stat. Alle er små og ubetydelige i den store sammenhengen. «Alle» har derfor gode grunner til å fortsette som før.

Derfor er det viktig å resonere ut fra større sammenhenger, prøve å se virkninger i flere ledd, få oversikt – og ut fra dette anbefale konkrete tiltak. I all beskjedenhet er det dette vi har forsøkt i boken «Norge i det globale drivhuset».

Dessverre har den offentlige debatten om norsk klimapolitikk henfalt til en skyttergravs-krig mellom Naturvernforbundet og myndighetene om gass-eksport, som om det var det største problemet.

Det er riktignok et stort politisk problem for regjeringen fordi økningen i CO₂-utslippene i årene fremover skyldes for det meste økte gassleveranser. Men gassproduksjonen står tross alt ikke for mer enn 15 prosent av de samlede norske utslippene av drivhusgasser.

Vi skal ikke se bort fra den sektoren, men vi må sette den inn i en større sammenheng. Utslippene av metan er nesten like store.

Det neste problemet med debatten om gassseksperten er vår særnorske moralisme. Våre ressurser skal utrette noe gode der ute, ikke bare brennes opp. Derfor skal vi ha et papir hvor det står hvilke gode formål vår gass går til.

Det går sikkert an å få for-melle løfter, men hva er de verdt i forhold til klimaproblemet?

I stedet for å fokusere på vår gass, burde vi rette oppmerksomheten mot sammenhengene i det europeiske energisystemet: Hvordan kan det samlet gi lavere utslipp? Det er lite rasjo-

nelt og svært kostbart, å begrense utslippene innenfor Norges grenser. Derimot er det store muligheter for et fornøytlig klimasamarbeid innen EU. Her har hvert land sitt nasjonale mål. Samtidig har EU som helhet et mål om stabilisering i år 2000.

Foreløpig har samarbeidet ikke gitt store resultater, men det kan bli langt mer effektivt hvis statene blir enige om å utveksle kvoter seg i mellom.

Da kan norske myndigheter, hvis vi blir liggende fire millioner tonn over vårt mål i 2000, kjøpe en tilsvarende kvote av Spania eller Portugal, som da må holde sine utslipp under sitt mål med samme mengde.

Siden alle har mål kan et slikt system overvåkes og gjennomføres. Overtredelser må straffes med bøter som overstiger gevinsten.

Hvis EU senere vedtar et mål på 20 prosents reduksjon i 2010, kan det gjennomføres på samme måte.

En slik ordning vil gi større etterspørsel etter norsk vannkraft i Europa. Ut fra et klimapolitisk resonnement bør vannkraften benyttes der den i størst mulig grad konkurrerer med kullkraft – i Tyskland og Danmark. Det vil også gi den fordel at el-prisene i Norge går opp. Dermed blir mange enøktiltak lønnsomme, og bioenergi og andre fornybare energikilder vil få store muligheter.

Den klimapolitiske dagsorden er omfattende og sannsynligvis livsviktig. Jeg oppfordrer Naturvernforbundet til å gi Jens Stoltenberg en tenkepause, slik at han og regjeringen kan komme opp med seriøse svar: hvordan ser et opprettholdbart energisystem i Europa ut, hvis klimaproblemet er alvor, og hvilken plass har norsk produksjon og forbruk i dette i 2000 og 2025?

Vent med å skjelle ut Jens til han har fått en sjanse til å svare. Kanskje han har noe interessant å si?

Farlig mais til Norge?

Selskapet Ciba Geigg har søkt blant andre Norge om å få markedsføre en ny type genmodifisert mais. Maisen kan ha negative konsekvenser for mennesker, dyr og insekter, mener Naturvernforbundet.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Norge har som følge av EØS-avtalen fått søknad om maisen samtidig med EU. Maisen er gjort motstandsdyktig mot insektsangrep ved at det er satt inn et gen fra en bakterie som lager insektgift, nemlig B.t.-toxin.

Søknaden er på hele 1600 sider. Direktoratet for natur-

forvaltning skal nå lage et sammendrag, før den går ut til offentlig høring.

Kritisk

Fagsjef i Naturvernforbundet, Tore Killingland, sitter i bioteknologinemnda, og vil få den saken til behandling. Han sier at det kan stilles en rekke kritiske spørsmål til bruken av den genmodifiserte maisen.

– Det er mulig at giften ikke bare dreper skadeinsekter, men også for eksempel sommerfugler. Det kan også vise seg at giften vil skade mennesker og dyr som spiser maisen, at skadeinsektenes etterhvert blir motstandsdyktige, sier Killingland. Førsteamanuensis Karl Pedersen ved Norges Landbruks-høgskole ser imidlertid ingen betenkeligheter ved genmais.

– Du må spise enorme mengder av den genmodifiserte mai-

sen for å ta skade av den. Dessuten dreper giften insektene umiddelbart, slik at den ikke overføres til deres avkom. Insektene kan dermed ikke bli motstandsdyktige, sier Pedersen.

Allergi

Killingland fastholder imidlertid at giften i maisen kan skade mennesker.

– Selv i meget små konsentrasjoner kan ulike stoffer føre til allergi, påpeker han.

Killingland tror også at insektene kan bli motstandsdyktige.

– Husk på at insekter utviklet motstandsdyktighet selv mot stoffet DDT, sier han.

Killingland er også bekymret for maisens konsekvenser for det økologiske landbruket.

B.t.-toxin brukes i dag som sprøytemiddel i det økologiske

landbruket, fordi giftstoffet brytes raskt ned av sollys. Insektene har ikke blitt motstandsdyktige tross flere tiårs bruk. Ved hjelp av gen-teknologien, kan imidlertid planter produsere giftstoffet hele vekstsesongen.

– Det kan føre til at skadeinsektene raskt blir motstandsdyktige og dermed kan et godt middel i økologisk landbruk bli ubrukelig, mener Killingland.

OK i USA

Det amerikanske miljøvernbyrået (EPA) godtok så sent som i forrige uke søknad fra selskapet Mycogen om genmodifisert mais.

– Dette er et viktig skritt mot kommersialisering. Vi er veldig oppmuntret av EPAs avgjørelse, sier en talsmann for selskapet til Reuter.

Behandling av spesialavfall

Vi formidler mottak av mange typer uorganisk avfall som:

- Sure/alkaliske beiser
- Lut/avfettingsbad
- Fosfat/fluxholdige væsker
- Kromat/kromsyre
- Galvano/metallholdige bad
- Vann/slam
- Diverse andre kjemikalier

Behandling foregår ved Christiania Spigerverk A/S som har stor lager/behandlingskapasitet.

Våre erfaringer er din beste garanti!

Teknologisk Institutt

Sentrallaboratoriet for Kjemisk Analyse og Prøving

Postadresse:
Postboks 2608
St. Hanshaugen
0131 Oslo

Kontoradresse:
Akersveien 24C

Telefon:
22 86 51 85
22 86 50 00

Telefax:
22 20 18 01

Takk for støtten!

**Syvendedags-
Adventistsamfunnet**
Hovedkontor:
John G. Mattesons vei 13
0687 OSLO
Tlf: 22 27 01 80

FSA
— alt innen
spesialavfall
Finnmark Spesialavfall as
Postboks 2178, 9501 Alta

M
PRODUSENT AV SILD MEL OG
SPESIALMEL TIL FOR

PETERSON
NOR-SEKK

**VALDRES KOMMUNALE
RENOVASJON**
2900 FAGERNES

**NORSK
LOKOMOTIVMANNSFORBUND**

**FØRDE
KOMMUNE**

DENTOR AS
LÅGAVEIEN 10
POSTBOKS 226, 3251 LARVIK
Telefon (034) 85 115 - 85 207
Telefax (034) 85 870
Bankgiro: 6278.05.14719

Vi sløser stadig mer med energi

Vi bruker stadig mer strøm, og det setter fart i kravene om kraftutbygging. Men regjeringen sier den vil prioritere energieffektivisering.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Veksten i energiforbruket var på hele 4,5 prosent fra 1993 til 1994. Det er på høyde med rekordveksten på midten av 1980-tallet.

Regjeringen regner med at den økonomiske veksten vil bli på to prosent årlig fram til 2010. Dette innebærer at energiforbruket vil øke med 1,5 prosent hvert år, opplyste vassdrags- og energidirektør Erling Diesen under Energiforsynings fellesekonferansens (EnFo) konferanse om energisituasjonen 28. mars.

– Veksten i forbruket vil føre Norge ut i en ubalanse i kraftmarkedet. Det betyr høyere priser og økt kraftimport – inntil vi eventuelt har bygget ut mer vann- eller gasskraft, sa Diesen.

Mer vannkraft

Administrerende direktør Knut Herstad i EnFo sendte ut en brannfakkel under konferansen: bort med kategoriseringen i samla plan. Det vil si at alle vassdragene som ikke er vernet, åpnes for utbygging – «øyeblikkelig».

– Jeg tør påstå at ingen i denne sal vil ta i noen av vassdragene i den første kategorien med ildtang en gang, sa administrerende direktør Pål Mellquist i Glommens og Laagenes Brukseierforening.

Han sa at politikerne nå må åpne kategori 2-vassdragene, de som står på venteliste, for utbygging. Men en forutsetning for mer vassdragutbygging er høyere el-priser. Det vil Herstad og Mellquist sannsynlig-

vis få, i og med det økte strømforbruket.

I tillegg vil Herstad ha lave-re el-avgifter, slik at avgiftene på el-forsyningen kommer på linje med den vanlige bedrifts-beskatningen. Dessuten ønsker Herstad seg en mindre komplisert konsesjonsbehandling enn dagens.

Under paneldebatten etterpå, medgikk Senterpartiets Odd Roger Enoksen, at samla plan «nok er for firkantet».

Gasskraft er «in»

Knut Herstad ønsker seg mer av det meste, deriblant gasskraft. Det nyopprettede selskapet Naturkraft, ved administrerende direktør Auke Lont, presenterte under konferansen sine planer om et gasskraftverk for eksport av kraft til Sverige og Finland. Men Herstad mente at dette ikke var nok.

– Vi trenger mye mer gasskraft enn det Naturkraft ønsker, var hans budskap. Han luftet også muligheten for at vannkraftprodusenter engasjerer seg i gasskraft. Men forutsetningen, sa han, er at regjeringen dropper nasjonale klimamål.

Statssekretær Gunnar Myrvang i Nærings- og energidepartementet opplyste at regjeringen vil ta stilling til bygging av gasskraftverk i stortingsmeldingen om innenlands bruk av gass som kommer i juni. Her vil det også bli presentert en sosialøkonomisk utredning av et gasskraftverk. Myrvang tipset imidlertid på tampen av konferansen at det vil foreligge

et ja til gasskraftverk i Norge innen år 2000.

– Det er positivt hvis et gasskraftverk i Norge erstatter miljøfiendtlig energi i Norden, sa han.

Heller enøk

Men Myrvang sa at regjeringen vil prioritere energieffektivisering foran ny kraftutbygging. Han hadde på den andre siden få konkrete virkemidler å vise til for å oppnå dette målet. Etter at de statlige tilskuddene falt bort, har han stort sett bare oppbygging av regionale enøk-sentra å vise til.

Myrvang sa videre at enøk-aktiviteten er like høy nå som da det ble gitt statlige tilskudd. Han viste i den forbindelse til en rapport fra Energidata, men han måtte innrømme at rapporten er belemt med stor usikkerhet.

Knut Herstad i EnFo var ikke like optimistisk på vegne av enøk-satsingen som Myrvang. Han sa det mangler privat og offentlig investering, noe som ifølge ham skyldtes bortfallet av offentlig støtte.

Finn E. Johnsen i ENØK-Trondheim sa det slik:

– Det er ikke noe fart i enøk-satsingen i næringslivet.

Senterpartiets Odd Roger Enoksen tok til orde for å gjeninnføre de statlige enøk-tilskuddene.

– Mange kommuner makter ikke å finansiere enøk-tiltak, selv om det er lønnsomt. Enøk-tilskudd er løsningen på dette dilemmaet, sa han.

Lavere forbruk

Flyelskapet Lufthansa har redusert drivstofforbruket med over 15 prosent på tre år, skriver Reuter. Et fly bruker nå 0,55 liter bensin per mil, viser selskapets første miljørapport.

Ja til fornybare

Fornybar energi vil være en viktigere energikilde enn både kull og atomkraft allerede i 2020. Det viser prognoser fra det engelske industridepartementet, skriver The Guardian.

-Oljefyring er miljøvennlig

Overgangen fra elektrisk til oljefyrt oppvarming som skjedde i fjor, var bra for miljøet, hevder statssekretær Gunnar Myrvang i Nærings- og energidepartementet.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Myrvangs uttalelse falt under Energiforsynings Fellesorganisasjons (EnFo) konferanse i Oslo 28. mars. Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg kom med en lignende uttalelse under spørretimen i Stortinget uken før.

Miljøargumentet stod sentralt under konferansen, som dreide seg om den nye situasjonen i kraftmarkedet. Norge er i ferd med å bli nettoimportør av kraft, på grunn av det sterkt

økende forbruket.

I fjor skjedde det en viss overgang fra elektrisk til oljefyrt oppvarming i Norge – en utvikling som har fått miljøbevegelsen til å sukke tungt. Men ikke statssekretær Myrvang. Ved knapphet på elektrisk kraft, slik forholdet var i fjor, er alternativene for Norge oljefyring og import av kull eller atomkraft.

– Oljefyring er bedre for miljøet enn kullkraft fra utlandet, slo han fast.

Miljøpapir

Myrvang var ikke den eneste som under konferansen pakket kraftargumentene inn i miljøpapir.

– Vi må passe på at det gode ikke blir det godes fiende, sa administrerende direktør Knut Herstad i EnFo. Han mente at alternativet til utbygging av vannkraft i Norge er import av kullfyrt kraft fra utlandet.

Gasskraft er også miljø-

vennlig, skal vi tro blant andre administrerende direktør Auke Lont i Naturkraft, som arbeider for nettopp etablering av et gasskraftverk. Naturkraft vil eksportere kraften til Sverige og Finland, og dermed erstatte atomkraft og kullkraft, framholdt han.

Nei fra Hareide

Naturvernforbundets generalsekretær, Dag Hareide, måtte skuffe dem som trodde at naturvernerne nå ville omfavne kraftutbygging av de nevnte miljøgrunnene.

– Gasskraftverk og mer vannkraft er uakseptabelt, slo han fast.

Hareides alternativer var bioenergi og energisparing. Han sa blant annet at det lønnsomme potensialet for bioenergi i Norge tilsvarer to til tre gasskraftverk.

Alternativ energi er ut

Interessen for nye, fornybare energikilder er så å si fraværende, gikk det fram på Enfos kraftkonferanse.

I likhet med mange andre av innledderne, var administrerende direktør Knut Herstad i EnFo så å si uinteressert i nye fornybare energikilder. Han kunne ikke se at verken sol, vind eller bølge hadde noe stort

potensial i seg.

– Dette er og blir nisjeproduksjon, sa han.

Men på lang sikt, om flere tiår, hadde han tro på at hydrogen og brenselceller kunne bli et livskraftig alternativ.

Herstad framhevet imidlertid en annen energikilde som har fått lite oppmerksomhet i Norge, nemlig fjernvarme.

– Norge er et u-land innen fjernvarme i forhold til våre

naboland. Nå må bransjen revurdere sin holdning til denne energiformen, sa han. Han mente at det kunne være store muligheter for små, desentrale fjernvarmeanlegg i Norge.

Energikonsulent Tore Brænd i Naturvernforbundet sier at utbygging av desentral fjernvarme i Norge er positivt hvis det enten erstatter ineffektive oljekjeler, eller er basert på bioenergi.

Penger fra bønder til miljøet

EUs miljøministre vurderer å ta penger fra bøndene og gi til miljøet.

Sammenhengen mellom miljøproblemene i EU og den felles landbrukspolitikken errett av de områdene som EUs mil-

jøkommissær, Ritt Bjerregård, vil prioritere framover. Ved hennes første møte med EUs miljøministre i Arles i februar, ble nettopp dette drøftet.

– Noe av det som gikk igjen i diskusjonen, var at man er

nødt til å se på det intensive landbrukets innvirkning på naturen, og undersøke om det kan overføres penger fra den dyre felles landbrukspolitikken til miljøområdet, skriver Bjerregård i avisen «Europa».

Takk for støtten!

A/S DENOFA OG LILLEBORG

**MELHUS
Kommune**
Skogbrukssjefen

TK-SERVICE
Vi utfører alt innen KOPIERING
og REPROGRAFISKE tjenester
Teknisk Kopservice a.s.
Aut. Skanning - Tlf. 01 68 20 00 - Fax 01 68 20 11
Aut. Kopiering - Tlf. 01 67 70 00 - Fax 01 67 70 02
Teknisk Reproservice a.s.
Tlf. 01 68 10 00 - 01 68 11 00 - Fax 01 68 12 00
Kopieringsservice på alvor

Nordlys

**Ørsta
Stålindustri AS**

NORSK-POLARINSTITUTT

**FJALER
KOMMUNE**

**APOTEKERNES
FELLESINNKJØP**

Takk for
støtten!

Næring eller vern?
Begge deler, takk!

Hemnes Kommune
næringsseksjonen
tlf. 75 19 10 00

GJENSIDIGE
Vestoppland

(GLOBAL FISH)

Brunholmg. 1B, P.O. BOX 790
N-6001 Ålesund, Norway
Phone: (+47) 701 36 600
Fax: (+47) 701 36 630

FYLKETS
FELLESVASKERI DA

NORSK SPESIAL OLJE

Rieber & Søn
Konsemet

VARDINGS TRYKKERI A/S
PB 130
1701 SARPSBORG

Krass kritikk mot klimatilstand

Flere klimaforskere
stiller nå spørsmål-
tegn ved muligheten
for å kjøpe og selge
utslippskvoter for
klimagasser. Jens
Stoltenberg er helt
uenig.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Norge arbeider under det pågående klimamøtet for å få en ordning for kjøp og salg av klimakvoter (kalt «felles gjennomføring»). Norge mener det er den eneste måten vi kan stabilisere utslippene av klimagasser på.

– Potensialet for dette systemet er svært begrenset. Det krever et sterkt, globalt kontrollsystem. Det er tvilsomt om dette er den mest effektive må-

ten å sikre de store reduksjonene som er nødvendig. Det sier John Topping, president ved Climate Institute i Washington, til bladet The Networker.

Topping får støtte av Tim Jackson, ved Stockholm Environment Institute i London. Jackson retter en advarende pekefinger mot i-land som ønsker å kjøpe kvoter av fattige u-

land. En rapport fra Fridtjof Nansen institutt og Econ senter for miljøanalyse, har tidligere stilt kritiske spørsmål til ideen om felles gjennomføring av klimatilstand.

- Helt avgjørende

Forskernes syn kolliderer med den norske oppfatningen. I sin rapport til klimakonvensjonen, slår regjeringen fast at felles gjennomføring er et kostnads-effektivt steg mot det å oppnå

størst mulig reduksjoner.

Nærings- og energiminister Jens Stoltenberg er helt uenig med de utenlandske forskerne.

– Felles gjennomføring er helt avgjørende. Klarer vi ikke å få til det, så klarer vi ikke å løse klimaproblemet, sa ministeren da klimaboken «Norge i det globale drivhuset» ble lansert i forrige uke.

- La det leve!

– Miljøbevegelsen må ikke ta livet av felles gjennomføring! Det mener Kjell Roland ved Econ.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Econ er en forskningsinstitusjon som blant annet utfører en rekke studier for Nærings- og energidepartementet. Roland reagerer sterkt på at norske miljøorganisasjoner går mot Norges sentrale punkt innen klimapolitikken – kjøp og salg av utslippskvoter mellom land.

– Econ har foreslått overfor Nordisk ministerråd at vi starter med felles gjennomføring i de nordiske landene. Selv innen Norden er det betydelige kostnadsforskjeller, sier Roland.

Econ og Fridtjof Nansen institutt kom tidligere ut med en rapport som stilte flere kritiske spørsmål til systemet med felles gjennomføring.

– Dette er et vanskelig instrument, som må gjennomføres i kombinasjon med andre fornuftige tiltak i egne land.

Roland får støtte av Anne Kristin Sydnæs. Begge har vært forfattere av «Norge i det globale drivhuset».

– Felles gjennomføring er svært rasjonelt i mange sammenhenger, både politisk og økonomisk, sier Sydnæs.

- Politikerne forstår ikke klimaproblemet

– I Stortinget er det en grunnleggende mang-
gel på forståelse av
klimaproblemet. Det
mener forsker ved
Fridtjof Nansen insti-
tutt, Helge Ole Berge-
sen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Bergesen la i forrige uke fram en ny bok, «Norge i det globale drivhuset», som er skrevet sammen med forskerne Kjell Roland og Anne Kristin Sydnæs. I boken vurderer de tre samfunnsforskere Norges klimapolitikk, og hvilke utfordrin-

ger vi og verden står overfor.

Bergesen peker blant annet på den svært lave energiprisen i Norge, som er med på å gjøre det verre for norske myndigheter å oppfylle det internasjonale klimamålet.

– Vi må få reelle priser på energien i Norge. Hvis dette ikke skjer, får vi ingen forbedring, sier Bergesen. Han mener økt eksport av norsk energi vil øke de norske elektrisitetsprisene, noe som igjen vil føre til redusert energiforbruk i Norge.

Kritikk

Forfatterne mener Norge bør åpne for utbygging av flere norske vassdrag. Dette forslaget ble ikke tatt godt imot av

miljøorganisasjonene. Både Naturvernforbundet og Natur og Ungdom protesterte mot forslaget, og mener at potensialet innen bioenergi og energioekonomisering er mye større enn ny vannkraft.

En vassdragsutbygging vil også få alvorlige konsekvenser for det biologiske mangfoldet. Det påpekte Dag Hareide, generalsekretær i Naturvernforbundet, da klimaboken ble lagt fram forrige uke.

Halvering

Boken skisserer hva som må til for at Norge skal halvere sine utslipp av klimagasser. Dette må til hvis FN's panel av klimaforskere, IPCC, har rett i sine klimateorier.

Forskerne mener et mål om halvering forutsetter at de fleste andre OECD-landene gjør det samme. Samtidig må velgerne være villige til å ofre en del godter til fordel for miljøvernet.

Forskerne foreslår blant annet disse tiltakene:

- Økt skogplanting. Skogen tar opp CO₂, den viktigste klimagassen. Flere trær betyr dermed lavere utslipp til atmosfæren.
- Overgang fra olje til elektrisitet.
- Økt satsing på enøk og alternativ energi.
- Økt CO₂-avgift i transportsktoren.
- Kraftig økning av bensinprisen og innføring av veiprising.
- Rensing av CO₂-utslipp i oljesektoren.

Etter å ha listet opp forslagene, slår forskerne fast at «denne tiltakspakken vil forutsette store samfunnsmessige endringer».

- Tenk lenger enn år 2000!

– Regjeringen må tenke mer langsiktig i forhold til drivhuseffekten enn den hittil har gjort. Nå må det diskuteres hva som skal skje med utslippene etter år 2000, sier Helge Ole Bergesen til N&M Bulletin.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Det er bare Tyskland som har satt seg mål for klimaarbeidet ut over de neste 15 årene. Det viser en oversikt over de vest-europeiske landenes klimamål, utarbeidet av Climate Network Europe. De fleste landene har ikke satt seg noen mål etter år 2000.

Bergesen mener det er bortkastet tid å krangle om regjeringens oppgitte mål om stabilisering i år 2000.

– Det som skjer i de neste fem årene, kan vi ikke gjøre noe særlig med. Det er greit nok å kritisere Thorbjørn Berntsen for at målet ikke oppfylles,

men det avgjørende spørsmålet for regjeringen, næringslivet og miljøorganisasjonene er hvordan vi kan bryte trenden etter år 2000.

Alt for høyt

– Både regjeringen og NHO burde innse at de norske utslippene per innbygger er alt for høye allerede, såfremt FN's klimapanel (IPCC) ikke er helt på jordet i sine analyser. Hvis vi skal ta IPCC på alvor, står vi foran fundamentale utfordringer langt inn i neste århundre. Det kunne vært interessant å få vite hvordan NHO har tenkt å møte dem, sier Bergesen.

Nøkkelen til løsningen ligger i å frikoble utslippene av klimagasser fra den økonomiske veksten, mener klimaforskeren.

– De relativt stabile CO₂-utslippene de siste årene skyldes den lave økonomiske veksten i Europa. Nå skyter den fart igjen, og strukturen i økonomien gjør at økt økonomisk aktivitet fører til økte utslipp. Det er denne koblingen som

må brytes, mener Bergesen.

- Gjør noe nå!

Alliansen av små øystater (Aosis) har ropt et varsko foran Berlin-møtet. Alliansen består blant annet av stater som er direkte truet av drivhuseffekten.

– Jo lenger regjeringene i nord venter med å gjøre noe, jo større og alvorligere blir de kuttene som må gjøres i framtiden for å unngå en klimakatastrofe, uttaler alliansen til nyhetsbyrået IPS. Aosis-landene går inn for at de rike landene i nord skal redusere sine utslipp av CO₂ med 20 prosent innen 2005.

Gjenvinnerolje

Statoil Mongstad skal bygge et anlegg til 25 millioner kroner for å gjenvinne olje fra oljeholdig avfall. Gjenvinningen er økonomisk lønnsom. Den nye teknologien er utviklet av Thermatch A/S i Florø.

MILJØTRANSPORT
En vinner på avfallssektoren

Vi bruker miljødiesel og reduserer svoveldioksydutslipp i Oslo med 1 tonn/år.

Et bedre miljø –
en del av vår forretningsidé

Takk for
støtten!

International
World Leaders in Marine Coatings
International Marine A/S
Postboks 129, N-5061 Bokstad
Tlf: 55 22 90 00 Fax 55 22 93 75

BERGSLI A.S.
SENTRALBORD 35 59 71 11
3702 SKIEN

Norsk Filmtrykk
Filintegaten 8, N-4016 Stavanger, Norway
Tlf: +47 5158 8140

Takk for
støtten!

DYNOPLAST A.S
Ålesund

DYNO
Dynoplast Cipax Nord

DYNOPACK AS
PB 1514 Valhalla
4602 KRISTIANSAND

DYNO

Dynopack Stjørdal
Dynoplast Stjørdal
Havnegata 12, 7500 Stjørdal
Telefon: 74 82 34 00
Telefax: 74 82 78 75

Drammen Kilsje-Offset AS
PB 762 Tangen
3002 DRAMMEN

AS Bergegren
PERSKVALESPELJESTEN
egenprodusert fiskemat - Håndlaksvarer - Delikat isbit

LEVANGER KOMMUNE
Kultur og Miljøetaten

UNI STOREBRAND

Heimevern på offensiven

– Miljøforståelsen øker blant folk. Slik forklarer daglig leder i Miljøheimevernet, Dag Endal, hvorfor hans organisasjon i disse dager rundt 45.000 medlemmer. Dermed er dugnaden Norges største miljøbevegelse.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Mens andre miljøorganisasjoner har slitt med å holde medlemstallet oppe de siste årene, setter Miljøheimevernet nye rekorder.

– Kanskje er det fordi vi ikke er en organisasjon i ordets egentlige betydning, sier Dag Endal til N&M Bulletin.

– Vi kaller oss 90-årenes

dugnad. Vi har ikke medlemmer, men deltagere. Deltagerne får nyhetsbrevet vårt og forplikter seg til å endre enkelte vaner som skader miljøet. Medlemmer må «bli formann», «bake kake» og betale kontingent. Slik er det ikke i Miljøheimevernet. Mange organisasjoner når kanskje folk som kan tenke seg å betale litt, og slippe å gjøre noe. Miljøheimevernet ønsker å nå dem som vil gjøre noe, men som kanskje ikke har så mye å betale med.

Endal tror ikke på dem som sier at miljøinteressen har gått tilbake. Han sitter med statistikk som viser at over 75 prosent av befolkningen kan tenke seg å gjøre noe for miljøet. Derfor vil han heller ikke høre snakk om Miljøheimevernets suksess. Endal vet at potensialet er så mye, mye større.

Miljøheimevernet holder til i Naturvernforbundets lokaler

på Grünerløkka i Oslo. I tillegg til Naturvernforbundet står 15 andre store organisasjoner bak 90-årenes dugnad. Endal vil ikke gå med på at dette har hatt innvirkning på det store deltagerantallet.

– Det viktigste er vervetodene våre. Her har vi lært mye. Nå går vi fra dør til dør istedet for å reise milevis til et foreningsmøte, hvor vi kanskje får tak i et par deltagere. Det gjorde vi i begynnelsen, og det var nok ikke særlig effektivt, sier han.

I dag engasjerer Miljøheimevernets skoleelever og foreningsmedlemmer i hver enkelt kommune. Skoleelever er gode ververe, og i tillegg blir de gode miljøvernere. Skal de overtale folk til å bli deltagere må de også kunne leksa selv.

Økonomisk avhengig

I begynnelsen var Miljøheimevernet fullfinansiert av Miljøverndepartementet. I dag er de offentlige tilskuddene på 75 prosent. Resten finansieres av medlemsorganisasjonene, ved ulike prosjekter og litt ved frivillige gaver fra deltagerne. Endal ser for seg en stor del offentlig finansiering også i fremtiden, men at det også bør jobbes for å finne tilleggsfinansiering.

– Selv om vi er avhengig av statsbudsjettet fra år til år, er nok dette en riktig form. Mynighetene er avhengig av arbeidet vårt. Det er ingen andre som gjør det. Skulle alle som lurte på noe om innsamling av blikkbokser ringt departementet, ville det ikke gått.

59 prosent av deltakerne er kvinner, fordelt hovedsakelig i de sju fylkene det har blitt satt på hittil.

– Universitetet i Bergen skal gjøre en undersøkelse for oss. Siden må se på hvordan vi kan måle dette fortløpende, sier han.

Nå ønsker Miljøheimevernet et informasjonssenter i Oslo.

Mo Industripark – et lønnsomt fellesskap

Over 70 bedrifter med mer enn 2 200 ansatte finner det lønnsomt å være etablert i Mo Industripark. Her er plass til flere.

Ønsker du flere opplysninger?
Kontakt: adm. dir. Eivind Krokmo,
tlf. 75 12 01 00

Mo Industripark AS
Postboks 500 – 8601 Mo

Miljøkalender

28. mars – 7. april: Første partskonferanse for klimakonvensjonen, Berlin.

15. – 20. april: Internasjonal konferanse om rovfugl på den nordlige halvkule, arrangert i Bajadoz, Spania, av Congress International Rapaces del Holartico. Tlf: 924 – 37 12 02.

Medio april: NHOs miljøkonferanse 1995. Tlf: 2296 5000.

24. – 27. april: Kommunal teknikk 95. Konferanse arrangert bl.a. av Kommunenes Sentralforbund, tlf. 2294 7700.

26. – 27. april: Nasjonalparkene våre. Konferanse i Tromsø, arrangert av Direktoratet for naturforvaltning.

22. – 23. mai: The international conference on climate change, Washington. Årlig konferanse om klimaspørsmål. Tlf: 0951 – 301 695 3762.

30. mai – 1. juni: Taking nature into account. Konfe-

ranse om hvordan nasjonalregnskapet kan reflektere miljøkostnader. Arrangert av Verdens Naturfond, EU og Romaklubben. Mer info: 095 44 – 1400 281 018.

30. mai – 2. juni: Energy '95. Konferanse om effektiv energibruk, arrangert av det danske energibyrået. Mer info: Poul Nilsen, +45 – 7592 2566.

6. – 7. juni: Seminar om biologisk mangfold, Stryn. Arrangør: Jostedalsbreen nasjonalparksenter, tlf. 5787 7200.

6. – 7. juni: Den fjerde ministerkonferansen om Nordsjøavtalen avholdes.

7. – 9. juni: Miljøgeologisk konferanse 1995 i Bergen. Arrangert av Geologisk Institutt, Universitetet i Bergen, tlf. 5554 4240.

10. – 11. juni: Vassdrags-treff ved Tovdalselva. Arrangert av Tovdalsvassdragets Verneutvalg. Mer info: Geir M. Køien, 3702 6869.

15. – 16. juni: Internasjonal

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Miljøvern avdelinga

5840 Hermansverk
Telefon 57 65 51 40 - telefax: 57 65 50 55

arbeider for vern av naturarven og det biologiske mangfaldet i Sogn og Fjordane. Miljøvernavdelinga formidler statlige miljømål til kommunane, og er viktig bindeledd mellom Direktoratet for naturforvaltning/- Statens forurensningstilsyn og kommunenivået.

Vi forvaltar:

- Jostedalsbreen og Jotunheimen nasjonalparker og andre større urørte naturområde
- verddar knytt til fjord- og vassdragsnatur; m.a. ligg Nærøyfjorden, Gaulavassdraget og Stryne- og Loenvassdraga i Sogn og Fjordane
- dei største hjortebestandane i landet
- truga og sårbare plante- og dyreartar
- genetisk viktige sjøaure- og laksestammar

I tillegg har miljøvernavdelinga viktige oppgåver knytt til vatn, avløp og avfall.

Miljø på Internet

I denne spalten presenterer vi steder på Internet som handler om miljø.

Klimaforskning

Universitetet i East Anglia ligger langt framme innen klimaforskning. Du kan oppsøke institusjonen på <<http://www.cru.uea.ac.uk/>>. Tysk klimaforskning er tilgjengelig på <<http://www.dkrz.de/>>. Dessuten kan International Institute on Sustainable Development tilby info om klimaet på adressen <<http://iisd1.iisd.ca/>>.

Grønne først!

Miljøpartiet De Grønne forteller at det som første politiske parti gjør sin informasjon tilgjengelig på nettet. Adressen er: <<http://www.bivrost.kvatro.no/groenne/>>. Forøvrig er en oversikt over norske organisasjoner tilgjengelig på <<http://www.oslonett.no/Elanders/prosj/nororg/norwww.html>>.

N&M Bulletin

Du finner oss under menyen «Magazines» på Scandinavia Online: <<http://www.telepost.no/Welcom.html>>.

Planktonforsvinner

Mengden av dyreplankton utenfor California-kysten er dramatisk redusert, muligens på grunn av økt drivhuseffekt, skriver Reuter. Flere fiskearter kan være i fare på grunn av mangel på mat.

BJØRKNES PRIVAT-SKOLE

OSLO - ÅLESUND

I et trivelig og inspirerende miljø tilbyr vi deg undervisning i alle fag i allmennfaglig studieretning. Vi har både kvelds- og dagkurs i Oslo og Ålesund. Kursene kan tas over ett år eller et halvt år.

ALLMENN FAG:

Norsk
Religion
Engelsk grunnkurs
Tysk/Fransk B
Tysk/Fransk C
Samfunnsfag
Geografi
Eldre historie
Nyere historie
Matematikk 1 MA
Naturfag 1 NA

STUDIERETNINGSFAG:

Generell engelsk
Matematikk 2 MN
Matematikk 3 MN
Fysikk 2 FY
Fysikk 3 FY
Kjemi 2 KJ
Kjemi 3 KJ
Biologi 2 BI
Biologi 3 BI
Engelsk, naturfaglinjen
Engelsk VK
Tysk VK
Fransk VK
Samfunnskunnskap SK2
Samfunnskunnskap SK3
Sosialekonomi SØ2
Sosialekonomi SØ3
Idé-Historie
Bedriftsøkonomi BØ2
Bedriftsøkonomi BØ3
Matematikk 2 MS
Matematikk 3 MS
Rettslære
Engelsk, samfunnsfaglinjen

VALGFAG:

Generell psykologi
Utviklingspsykologi
Sosiologiprodukt
Historie
Samtidsorientering
Litteraturhistorie
Biokjemi
Fysiologi
Geologi

OSLO
Løvenskioldsgt. 1
0263 Oslo
Tlf. 22 55 62 60

ÅLESUND
Kongens gt. 28
6002 Ålesund
Tlf. 70 12 77 02

Truedemiljølover

Miljølovgivningen i USA er under press, skriver nyhetsbyrået IPS. Det er den amerikanske kongressen som forbereder reformer innen lovverket, som miljøorganisasjonene frykter vil ødelegge 30 års arbeid. Forurensningstilsynet, EPA, er kritisk til forslagene.

CO₂-nederlag for Auker

Danmarks nye CO₂-avgift blir mindre enn regjeringen tidligere har gått inn for. Miljøvernminister Svend Auker måtte inngå et kompromiss som fører til at utslippene fra næringslivet ikke reduseres så mye som han hadde håpet.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Tidligere har den danske regjeringen varslet at med de planlagte tiltakene vil CO₂-utslippene bare reduseres med 14 – 15 prosent fram til 2005, og ikke med 20 prosent, slik målet er. Med det nye CO₂-utspillet, vil danskene bomme enda mer på målet.

I Danmark er det nå CO₂-avgift bare for husholdningene. Nå skal også næringslivet betale. I den foreslåtte CO₂-avgiften fra regjeringen opereres det med fire satser:

- En energiavgift på oppvarming som skal tilsvare avgiften husholdningene betaler, det vil si 600 kroner per tonn CO₂.
- For energi til lettere prosesser, vil avgiften bli på 60 kroner per tonn CO₂ i fra 1997.
- De spesielt energislukende bedriftene vil få en avgift på bare tre kroner per tonn CO₂ – forutsatt at det inngås en avtale med staten. I avtalen skal bedriftene forplikte seg til å investere i energibesparende teknologi. Vil de ikke inngå avtale, betaler de fem kroner per tonn CO₂ det første året, og ytterligere fem

kroner per år fram til 2000.
• Avgift på brensel til innenriks fly og ferjer.

Pløyes tilbake

Inntektene fra avgiftene, rundt 2,5 milliarder kroner årlig, skal i sin helhet pløyes tilbake til næringslivet. 1,8 milliarder kroner skal bru

Lovforslaget blir lagt fram for Folketinget rett over påske.

Vavrouceker død

Josef Vavroucek er død. Antakelig Øst-Europas mest markerte miljøpersonlighet. Et snøras begravde ham i Slovakias fjell.

Josef var den samme stillfarende, varme mannen som minister og borger.

Han overlevde kommunisttiden som naturvitenskapsmann – etterhvert ble han aktiv i Charta 77.

Josef ble miljøvernminister i Vaclav Havels første regjering. Han vil bli husket for Dobric-konferansen, som for første gang samlet alle miljøvernministrene i Europa.

I København fikk han nylig oppleve resultater av sin virksomhet. Den første alleuropeiske rapport om Europas miljø ble lansert.

Fryktet genraps kan selges i Norge

Den fryktede genmanipulerte raps-planten kan nå markedsføres i Norge. EU har godkjent rapsen, og gjennom EØS-avtalen kan vi få planten på norsk jord – mot Miljøverndepartementets (MD) vilje.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Genrapsen er en belgisk oppfinnelse. Gjennom genspleising er den gjort motstandsdyktig overfor plantevernmidler, noe som har fått de nordiske landene til å protestere mot en EU-godkjenning.

Begrunnelsen har vært at det motstandsdyktige genet kan spre seg til ugress. I så fall må stadig nye typer sprøytemidler

tas i bruk for å ta knekken på det motstandsdyktige ugresset. En slik utvikling står i motsetning til myndighetenes mål om å redusere bruken av sprøytemidler, mener det norske MD.

Men et flertall av EU-landene har en annen oppfatning, og godkjente nylig rapsplanten. EU-kommisjonen vil gjøre denne beslutningen til sin. Dermed vil avgjørelsen havne i EØS-komiteen.

Der kan Norge si nei, men regjeringen har uttalt at vi ikke kan velge og vrake blant EØS-direktiver. Dermed går det mot et ja til raps-planten.

Markedsføring

I første omgang er det bare markedsføring av rapsplanten for dyrking av frø som er godkjent. Den skal ikke brukes til mat og for.

Det neste skrittet for den belgiske produsenten er å få

godkjent genrapsen til mat- og forproduksjon.

I mellomtiden holder EU på med en utredning om miljøkonsekvensene av genrapsen, etter initiativ fra Danmark. Rapporten blir imidlertid ikke ferdig før om et års tid, og mulighetene for at den kan stanse markedsføringen av genrapsen er derfor spinkle, skriver Information.

Første gang

Hvis genrapsen passerer EØS-komiteen, skal den først typegodkjennes av Landbruksdepartementet og Statens næringsmiddeltilsyn før den kan markedsføres. Det er uklart om disse instansene kan si nei hvis rapsen blir godkjent som en del av EØS-avtalen. Dette er nemlig den første saken om markedsføring av bioteknologi som kommer inn under avtalen.

Et mulig utfall av saken kan

være at landbruksmyndighetene sier ja til planten, men nei til sprøytemiddelet som den er motstandsdyktig mot.

I Danmark vil Socialistisk Folkeparti (SF) bruke EUs miljøgaranti for å stanse rapsen. Norge kan ikke gjøre dette, siden vi ikke er medlemmer av EU.

SFs Kjell Rahlbæk Møller viser til et notat som tidligere utenriksminister Uffe Ellemann-Jensen skrev til Folketinget, der det het at Danmark skulle ta konflikten med EUs gendirektiv i en konkret sak, slik som genrapsen.

Kontorsjef Jon Bæk Sørensen i det danske Miljøverndepartementet sier til Information at det er vanskelig for Danmark å bruke miljøgarantien nå, fordi det så langt ikke er kommet søknader om godkjenning av sorten i landet.

GOOD YEAR

GT2

MILJØVENNLIG
økonomidekk!

15% mer
stillestående

11% BEDRE
motstand mot
VANNPLANING

Bæreposer og plastfolier av
miljøvennlig polyeten

Norfolier

Norfolier as & co
Datterselskap av A/S Fjeldhammer Brug
Postboks 85
N-1473 Skårer – Telefon 67 97 94 00

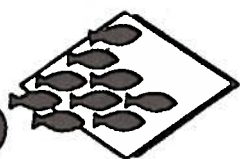
NORGES BONDELAG

EGERSUND
SILDOLJEFABRIKK

K/S Egersund Sildoljefabrikk A/S & CO

Tlf. 51 49 11 22, Telefax 51 49 20 85, Telex 30368

RE-SORT
MILJØSYSTEMER AS
6230 Sykkylven

Tromsø Satellittstasjon
NORSK ROMSENTER

90 år for vern av felles verdier.

NORSK POLITIFORBUND

Fagforeningen for de tilsatte i politiet
Storgt. 32. 0184 OSLO

Overfisket verre enn tidligere antatt

Marine verneområder hvor fiske er forbudt, kan være nødvendig for å redde verdenshavene.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Overfiske skader havene mer enn forskerne tidligere har trodd, skriver Reuter. En ny undersøkelse fra Fillippinene

viser at planktonproduksjonen nå er på det maksimale.

– Det er ikke så mye plass som vi trodde på bunnen av næringskjeden. Det er ikke mulig å øke primærproduksjonen, sier Daniel Pauly ved det internasjonale senteret for levende ressurser i Manila. Ifølge Pauly vil gjødsling av havene, som blant andre Norsk Hydro tar til orde for, ikke være noen hielp.

Forskerne i Manila hevder

at en tredjedel av havenes primærproduksjon går med til å mate fisk som holder til på kontinentalsokler og andre grunne områder. Ettersom 90 prosent av verdens fiske foregår i slike områder, er fiskerne svært avhengige av planteresursene.

Marine verneområder, hvor det er forbudt å fiske, kan være løsningen på krisen, mener forskerne.

– Vi må ha mange områder

hvor det ikke fiskes. På land oppretter vi nasjonalparker hvor dyr kan være i fred. Vi har ikke det samme under vann. Vi trenger steder som vi lar være i fred, sier Pauly. Undersøkelser har tidligere vist at jo større mangfoldet er i et økosystem, jo mer effektivt fungerer det.

Ifølge FNs matorganisasjon, FAO, er 70 prosent av verdens fiskebestander enten helt utnyttet eller alvorlig redusert.

Oslo Hovedflyplass AS, NSB Gardermobanen AS, Forsvarets bygningstjeneste og Statens vegvesen Akershus har laget en årsrapport om oppfølgende miljøundersøkelser. Den tar for seg vann, naturmiljø, støy, og luft og kan bestilles fra Oslo Hovedflyplass AS, Postboks 2654 St.Hanshaugen, 0131 OSLO, tlf.: 22 06 86 01